

Становище

от

доц. д-р Красимир Ников,

член на Научно жури в конкурс за доцент по специалността 2.2. История и археология (специалност – Археология), за нуждите на Секция за тракийска археология - Национален археологически институт с музей - БАН, обявен в ДВ, бр. 39/27.05.2022 г.

Конкурсът е обявен въз основа на решение на Научния съвет на НАИМ-БАН (Протокол № 43 от 18.05. 2022 г.), а Научното жури е сформирано със Заповед № I-1069 от 27.07. 2022 г на Директора на НАИМ-БАН. Спазени са изискванията от Правилника за прилагане на Закона за развитието на академичния състав в РБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в НАИМ-БАН.

В конкурса за доцент участва един кандидат – гл. ас. д-р Маргарит Дамянов, който отговаря на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2, 3 и 5 от ЗРАСРБ и изискванията по чл. 15, ал. 3 и чл. 18, ал. 2 от Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в НАИМ-БАН.

Маргарит Дамянов е магистър по археология (СУ „Св. Кл. Охридски“, 2000 г.) и доктор по археология (СУ „Св. Кл. Охридски“, 2006 г.). От 2009 г. насам е главен асистент в Секция за тракийска археология – НАИМ-БАН.

Кандидатът участва в обявения конкурс с една монография (хабилитационен труд), пет глави от две колективни изследвания (в съавторство), 10 студии, 13 статии (две от които в съавторство) и 8 рецензии на научни публикации.

Той е автор и на 14 статии в каталози. Резултат от неговата теренна дейност е участието му като съавтор в 29 съобщения в поредицата „Археологически открития и разкопки“. Маргарит Дамянов е хоноруван преподавател в специалност Археология на СУ „Св. Кл. Охридски“ – факт, който не е упоменат в документацията.

От приложените документи се вижда също и участието му като редактор на различни издания, сред които са поредицата „Археологически открития и разкопки“ (2010-2021 г.), доклади от конференции (2) и каталози към изложби (4).

Изследванията върху развитието на гръцките колонии по западното крайбрежие на Черно море заемат основен дял в научната продукция на кандидата. Техният обхват се простира от публикуването на отделни артефакти (2007а, 2015b)¹ или групи от артефакти, сред които основен дял имат керамичните съдове (2011, 2013а, 2017b, 2018, 2019, 2020), през обнародване и анализ на отделни аспекти на конкретни паметници (2005b, 2011; 2010; 2014; 2016, 2018а, 2018b, 2019b²) до обобщаващи трудове, които разглеждат различни проблеми, касаещи цялото западно крайбрежие на Черно море

¹ Поради липсата на номерация на самите трудове, позоваванията в скобите означават годината на издаване. За разграничението на отделните трудове, обнародвани в рамките на една година съм поставил и буква, която отговаря на реда на представяне в приложения от кандидата списък.

² Статията присъства във файла с анотациите, но липсва в приложената папка със самите трудове.

(2005a; 2012; 2013a, 2015a, 2017a; 2018c). Отделна група в неговото творчество оформят рецензиите на различни колективни изследвания³ (8).

Маргарит Дамянов е един от познавачите на гръцката керамика от колониите по западното понтийско крайбрежие. Представеният хабилитационен труд „Чернофирнисова керамика от некропола на Аполония Понтика: типологическо и хронологическо изследване. (По материали от обредните огнища, ок. 400-250 г.пр.Хр.)“ е резултат от продължителните му занимания в тази област и е предшестван от няколко изследвания върху същата тема (2010a, 2017b). Броят на обредните огнища, върху които стъпва изследването (45) е надеждна основа за извличане на максимално достоверни наблюдения и изводи, но според мен главно за участъците от некропола, на които те принадлежат. Доколко подборът им, осъществен на произволен принцип има силата на представителна извадка за всички подобни структури проучени до днес остава под въпрос, защото не е ясно дали тази извадка от 45 комплекса представлява вярно съвкупността.

Структурата на работата отговаря на поставените в началото цели. В първа глава (*Чернофирнисовата керамика от обредните огнища..*) кандидатът показва информираност и познаване на различни аспекти на гръцката керамика през разглеждания период. За определяне датите на представяните съдове са привлечени паралели от обекти от значителен ареал и това позволява да се предложат максимално тесни граници на съществуване на различните категории чернофирнисови съдове. Втора глава (*Каталог на чернофирнисовата керамика..*) представя в каталоген вид съвкупността от различните категории чернофирнисови съдове, открити в отделните обредни огнища. Един от акцентите тук е поставен върху особеностите на тяхната хронология. В трета глава на изследването (*Друга керамика*) е разгледана обикновената керамика, която почти винаги присъства в тези комплекси. Авторът е посочил, че тази част има допълващ характер (с. 246). Поради слабата разработеност на темата не само от некропола на Аполония, но и изобщо е било редно и необходимо да бъде отделено дори и минимално внимание на тяхната технология с оглед на пълноценното им привличане в бъдещи изследвания.

В заключението са представени обобщенията, извлечени от тази категория съдове. Открояват се тези за задължителните форми, които присъстват сред керамиката от обредните огнища и съществуващата диспропорция между отделните категории; за развитието на потреблението на чернофирнисова керамика, за функционалността и действителния живот на използваните съдове.

Въпреки направените бележки, изследването има приносен характер и ще бъде необходимо пособие за изследването на чернофирнисовата керамика не само от крайбрежната зона.

³ Рецензията: *Damyanov, M. BILDE, G.P. / PETERSEN, J.H.: MEETINGS OF CULTURES IN THE BLACK SEA REGION. Between conflicts and coexistence. Black Sea Studies 8, Aarhus University Press, 2008, 422 pp. – In: Archaeologia Bulgarica, XIV, 1, 2010, 97-105*, присъства в приложения списък, но липсва в папката с текстовете на оценяваните трудове.

Темата за керамичните съдове, чийто хронологически обхват се простира от ранната желязна до елинистическата епоха включително, присъства в различна степен и в други изследвания на кандидата (2010, 2011, 2013a, 2016, 2017b, 2018a, 2018b, 2018c, 2019b, 2020). Характерна черта в неговия стил е комплексният подход при работа с конкретен съд или група от съдове. Керамиката, освен че е представена в конкретната археологическа среда, често служи като средство за датiranje или е аргумент за определяне функцията на различни обекти и проследяване на различни по природа процеси. Това е причина (с някои изключения) в изследванията на кандидата трудно да бъдат ясно разграничени области с „чисти“ приноси, касаещи например само керамиката, некрополите или култовите места. Добра илюстрация на казаното са групата статии посветени на светилището на Деметра на н. Скамний, в които (макар и с повторения в различните текстове) керамика, функция на обект и историческа среда взаимно се допълват и служат за създаване на обобщения за цялото западно черноморско крайбрежие (2016, 2018a, 2018b, 2019b). Този подход е характерен и за другите области, в които Маргарит Дамянов има приноси, поради което посочването на едно и също изследване в различни области е неизбежно.

Продължение на темите, разработени в неговата дисертация са няколко обобщаващи изследвания върху историята на гръцките колонии по Западния Понт (2006, 2007b, 2013b, 2018c).

Трудна за разработване тема, която присъства в творчеството му са отношенията между местното население и елините от началото на колонизацията до елинистическата епоха (2006, 2007c, 2010, 2015, 2018c). В тези изследвания са направени опити съществуващите проблеми да бъдат анализирани на различни категориални нива. Въз основа на наличните данни авторът приема, че двата етноса са съществували в мирно съжителство и са формирани контактни зони на взаимодействие.

През последното десетилетие в научната проблематика, разработвана от Маргарит Дамянов се оформя нов кръг, посветен на резултатите от археологическите разкопки на архаичното селище и теменос на о-в Св. Кирик. Извън съобщенията в поредицата „Археологически открития и разкопки“ тук се открояват две изследвания (2014; 2019a) посветени на различни аспекти във функционирането и материалните белези на новия обект.

Най-дълготраен интерес в неговото творчество, несъмнено има темата за погребалните практики в некрополите на гръцките колонии. Резултат от това са няколко изследвания, които обхващат различни времеви и структурни аспекти на проблемите (2005a, 2005b, 2006, 2007b, 2007c, 2012, 2019c). Макар че в тези работи почти винаги присъстват данни от Аполония, отделен акцент са резултатите от проучванията на некрополите на колонията, в които Маргарит Дамянов е и дългогодишен участник (2010, 2013, 2015b, 2017a, 2020).

Актуалността на разработваните от кандидата теми се илюстрира от приложения списък на цитиранията, част от които са в трудове, публикувани в реферирани и

индексирани издания. Маргарит Дамянов е участвал в редица международни конференции и конгреси (19). Той е участник в дългогодишен международен проект (2017-2022) и ръководител на друг (непосочен в приложените документи), касаещи различни проблеми на проучванията на античната Аполония.

От 2000 г, неговата теренна дейност е свързана с проучванията на територията на Аполония.

В заключение, казаното дотук ми дава основание да препоръчам присъждането на гл. ас. д-р Маргарит Дамянов академичната длъжност доцент.

19. 09.2022 г.
София

доц. д-р Красимир Ников